LINŞAREA INTELECTUALILOR ÎN PERIOADA COMUNISTĂ. CAZURILE GOLOPENŢIA ŞI MĂRGINEANU

Autor: Ruxandra Cesereanu | 6 decembrie 2021

Linşarea intelectualilor în perioada comunistă a fost unul din scopurile regimului instaurat abuziv în România. Linşarea mediatică propagată de ziarele comuniste era pigmentată strategic cu reacţii ale presupuşilor oameni ai muncii (fie ei reali ori confecţionaţi de Securitate); procedeul viza mai întâi uciderea în efigie a celor arestaţi, apoi umilirea şi maltratarea lor de facto în timpul anchetei, dar şi după, în detenţie. Moartea pur şi simplu a „duşmanilor poporului" nu era satisfăcătoare: trebuia înainte de toate ca aceştia să fie umiliţi, înfricaţi şi distruşi psihic.

Pentru a înţelege felul în care avea loc ancheta unui arestat politic ce urma să devină deţinut (în Gulagul românesc), am luat ca studiu de caz ancheta lui Anton Golopenţia, care poate fi consultată în lucrarea *Ultima carte. Text integral al declaraţiilor la anchetă ale lui Anton Golopenţia aflate în Arhivele SRI* (Anton Golopenţia, *Ultima carte. Text integral al declaraţiilor la anchetă ale lui Anton Golopenţia aflate în Arhivele S.R.I.*, introducere şi anexă de Sanda Golopenţia, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2001). Cheia arestării şi anchetei lui Golopenţia rămîne eventuala confecţionare a unui martor al acuzării în procesul Pătrăşcanu. Membrii aparatului de represiune din România nu au izbutit aceasta, pentru că, în ciuda eforturilor lor, datorită lui Pătrăşcanu (care nu a acceptat autodemolarea), procesul de tip stalinist a eşuat (chiar dacă alte personaje implicate în proces au colaborat în sensul dorit de anchetatori). Paradoxul întregii anchete este acela că Anton Golopenţia a avut simpatii de stînga înainte de instaurarea comunismului şi că nu s-a opus prin nimic măsurilor instaurate de regim. A fost un om onest, nu s-a înscris în Partidul Comunist şi s-a ţinut departe de viaţa politică, fiind preocupat exclusiv de munca sa (la Institutul de Statistică). Fiind alergic la oportunism, nu a profitat de orientarea sa de stînga şi a căzut în gura represiunii care a jertfit de-a valma atît anticomunişti, cît şi comunişti.

Ancheta lui Lucreţiu Pătrăşcanu, al cărei dosar a fost publicat atît cît a fost posibil, adică

trunchiat (*Principiul bumerangului. Documente ale procesului Lucreţiu Pătrăşcanu*, redactor coordonator Mihai Giugariu, Bucureşti, Editura Vremea, 1996), mi se pare mai puţin spectaculoasă decît aceea a lui Golopenţia, întrucît Lucreţiu Pătrăşcanu, deşi a admis ideea de autocritică, a fost recalcitrant şi vehement, nefiind îngenuncheat; pînă şi în epistola sa către Gheorghiu-Dej, trimisă din închisoare în timpul desfăşurării anchetei dure (şi care ar fi trebuit să fie o încercare de *captatio benevolentiae* faţă de liderul Partidului la acea oră), Pătrăşcanu respinge cu obstinaţie acuzaţiile care i se aduc, refuzînd să colaboreze cu călăii; Lavinia Betea (*Lucreţiu Pătrăşcanu. Moartea unui lider comunist. Studiu de caz*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2001) a analizat, de altfel, într-un elocvent studiu de caz sacrificarea de către „fraţii" comunişti a lui Pătrăşcanu.

Ancheta lui Anton Golopenţia în schimb, deşi nu este una vizibil dură (probabil că ea a fost invizibil dură), a urmărit în mod spectaculos reeducarea ideologică şi îngenuncherea victimei. Amendamentul necesar la orice fel de documente şi arhive instrumentate de fosta Securitate este, fireşte, acela că cititorul trebuie să aibă abilitatea de a descifra procentul de realitate şi ficţiune care există în aceste texte, instituţia de odinioară fiind specializată, după cum se ştie, în a manipula anchetele la care îşi supunea victimele şi actele care proveneau din aceste interogatorii.

Ancheta lui Anton Golopenţia se petrece în anii 1950-1951 cînd, într-altă parte a universului concentraţionar românesc, fenomenul Piteşti era în plină desfăşurare. Declaraţiile lui Anton Golopenţia sînt de două tipuri, tehnic-afectiv vorbind: cele scrise din proprie iniţiativă şi cele silite sau dirijate făţiş de anchetatori, cu imixtiunea probabilă a acestora (sau după ce anchetatul fusese intimidat prin metode mai mult sau mai puţin brutale). Fiind necesar în instrumentarea cazului şi procesului Pătrăşcanu, care se dorea a fi unul de anvergură, după tipicul proceselor staliniste înscenate, este evident că ancheta lui Anton Golopenţia avea să fie una storcătoare de informaţii şi răstălmăcitoare, cu perioade strategic gîndite de Securitate, adică fals-serafice, dar şi constrîngătoare, pentru a-l năuci pe anchetat. Temele anchetei sînt legate de cazul Pătrăşcanu şi de activitatea lui Anton Golopenţia la Institutul Central de Statistică, inflamarea anchetatorilor fiind produsă însă şi de „Sugestiile pentru programul de guvernare al regimului viitor", text-viziune în care Golopenţia propunea, între altele, o structură a debolşevizării României. Acest text i-a agravat cazul, dar tot acest text face din Golopenţia un vizionar al căderii comunismului. Punctul cel mai periculos al planului de guvernare era legat, cum am spus deja, de „efectuarea rapidă a acţiunii de desovietizare", care ar putea avea ca model parţial acţiunea de denazificare din Germania (prin punerea în paralel a celor două totalitarisme, Anton Golopenţia este încă o dată un vizionar).

Declaraţiile din anchetă sînt, o parte, telegrafice, fără nuanţe psihologice, în sensul în care Anton Golopenţia răspunde concis la întrebările puse, evident dintr-un fel de grabă a anchetatorilor de a procesa elementul Golopenţia din ecuaţia Pătrăşcanu. Treptat,

anchetatul începe să se explice, să se disculpe, să se analizeze, să reconstituie atmosfera epocii interbelice şi postbelice cu microanalize economice, sociologice, politice, spirituale. Cînd trebuie să dea declaraţii despre alţii, acestea sînt decente, delicat-apreciatoare, pentru a nu le periclita soarta. Cele mai interesante sînt însă declaraţiile ample în care Anton Golopenţia se justifică şi îşi recapitulează viaţa, începînd printr-un fel de acoladă explicativă de genul: „Detenţiunea mi-a oferit răgazul de a trece în revistă evoluţia mea morală şi de-a pricepe cauzele situaţiei în care mă găsesc” (Golopenţia, 2001, p. 52). Golopenţia vrea să-i facă pe anchetatori să-i înţeleagă cazul, nebănuind că va fi supus unei reeducări insidioase. Autobiografiile sale vor furniza anchetatorilor grila prin care să fie constrîns, tocmai fiindcă aceste autobiografii sînt oneste, cu garda jos, scrise de o făptură care chiar speră să fie pricepută şi absolvită de pedeapsă. În 1950, cînd Anton Golopenţia este anchetat, Securitatea avea un aparat bine organizat, cu anchetatori performanţi în a obţine ce vor de la victimele lor. Golopenţia intuise chiar de la începutul anchetei că Lucreţiu Pătrăşcanu va fi condamnat la moarte, aşa încît nădejdea cuminte a fostului cercetător de la Institutul de Statistică, de a fi priceput şi graţiat de călăi, este oarecum paradoxală. Decent, discret, doreşte să se îndrepte, admite că a greşit politic în defavoarea colectivităţii, refuză martirajul (deşi prin moartea sa va dovedi că tocmai aici ar putea fi încadrat), iar autocritica sa este nedemagogică. Este, însă, pe cale de a claca psihic, anxietatea sa fiind vizibilă: „De vreme ce nu trăiesc efectiv în lună şi nici n-am emigrat, ci trăiesc pe teritoriul RPR, de vreme ce trăiesc în această vreme şi nu deasupra timpului, trebuie să mă comport ca orice cetăţean corect, oarecare, de acum al ţării. Altminteri risc să devin fără voie, ceea ce n-am vrut să fiu niciodată: un erou sau martir politic pentru vreo cauză; un criminal politic în perspectiva alteia” (Golopenţia, 2001, p. 56).

În legătură cu transformările de după 23 august 1944, Anton Golopenţia nu are nici o obiecţie ideologică: admite reforma agrară, naţionalizarea, abolirea monarhiei, partidul unic, pînă şi procesul lui Iuliu Maniu, chiar dacă se declară afectat de judecarea acestuia. Aşa cum am precizat deja, Golopenţia nu vrea să fie nici erou, nici martir, dar nici criminal politic, şi, dintr-un fel de onestitate naivă, înţelege să-şi dea silinţa de a fi pe placul anchetatorilor săi. În fiecare declaraţie el evită să inculpe pe cineva, dar acceptă, tacit, reeducarea. Ştie că nu este vinovat şi are naivitatea să creadă că inocenţa şi cuminţenia sa îl vor salva (deşi prevede sfîrşitul tragic al lui Pătrăşcanu). Declaraţiile sale ample (sau autobiografiile) sînt nişte portrete-confesiuni. În aceste spovedanii interesante şi preţioase ca documente umane, Anton Golopenţia admite că depoziţia i „s-a copt” treptat şi că scrupulele sale au fost şi rămîn dorinţa de a nu deveni „pîrîtor” şi de a nu face rău altora. Avînd alergie la mărturisiri dramatice, anchetatul se fereşte de teatralizări spectaculoase care ar putea fi pe gustul comuniştilor. Totuşi, deoarece anchetatorii i-au dat a înţelege că nu este un „om sfîrşit”, victima admite să-şi facă o autocritică presărată cu puseuri de lamento.

Greşeala fatală este aceea de a se deconspira, mărturisind redactarea planului de

guvernare posibil după căderea comunismului. Golopenţia hotărăşte să se autodemaşte după ce un anchetator îi vorbeşte „cu omenie şi căldură” (iată anchetatorul fals-serafic care a făcut să clacheze, cu alte ocazii, chiar şi spirite războinice; el intervine întotdeauna ca pereche a anchetatorului dur). Practic, cedează psihic, sperînd cu obstinaţie că va fi salvat prin corectitudine. Recunoaşte că vrea să fie un cetăţean adecvat al RPR, de aceea se autodemască, deşi nu o face în mod spectaculos sau violent. Anchetatul regretă faptele blamabile şi imputabile politic, cere chiar şi iertare pentru acestea, dar consideră că a ajuns la capătul drumului (adică a declarat tot). Aşa cum prevăzuse soarta lui Pătrăşcanu, tot astfel îşi presimţise propriul destin cu ani înainte de a fi arestat, considerîndu-se a fi „un om în concediu de la închisoare” (Golopenţia, 2001, p. 110). Se autodemască aproape cu o candoare fatală. Admite inclusiv tortura, mizînd naiv pe adevărul său, numai să fie crezut. Admite tortura ca probă a onestităţii sale. Doreşte să fie real RPR, să renunţe la influenţa „nefastă” a prietenilor anticomunişti şi crede, la un moment dat, că va fi condamnat la moarte. Se înţelege deja, sper, că Anton Golopenţia este o victimă tipică a anchetatorilor fals-serafici, care sfătuiesc corijarea victimei, sugerîndu-i acesteia o posibilă iertare şi reîncadrare în colectivitate. Şantajabil afectiv datorită familiei sale faţă de care se simte vinovat, Golopenţia acceptă o formă de reeducare, din sfială, dar şi din dorinţa naivă de a le face pe plac anchetatorilor săi. El acceptă să fie „ajutat” şi „corijat” de reeducatori şi, din pricina aceasta, îşi asumă ipostaza de „duşman al poporului” şi „infractor”.

Semnificative sînt şi memoriile adresate Anchetatorului-Şef: în acestea, Anton Golopenţia pledează pentru o „depoziţie autocritică completă”, reconsiderîndu-şi „superficialitatea” şi „confuzionismul” şi declarînd într-un puseu de disperare: „Sînt acum la punctul unde ori renaşti ori pieri” (Golopenţia, 2001, p. 202). Drept care se leapădă de „opoziţionism”, de „individualismul anarhic” şi rîvneşte ca Partidul să-i acorde graţia. Dacă ar fi reabilitat, ar dori să se apropie de muncitorime, lucrînd în preajma maselor, de pildă la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Se arată dornic să-i citească pe clasicii marxism-leninismului, pentru a fi călăuzit şi mai mult în reeducarea sa. Angoasat, dar rîvnind să fie reintegrat în societate, îi scrie fostului său coleg de la Institutul de Statistică, liderul comunist Miron Constantinescu, declarînd intenţia unei autodemascări complete. Aflat într-o perioadă de „nebunie a celulei”, izolat şi disperat, Anton Golopenţia tînjeşte maladiv aproape să fie recuperat şi reeducat ideologic: afirmase deja că este la limita dintre moarte şi înviere, dar mizează pe resuscitarea comunistă. La fel de simptomatice pentru deznădejdea sa şi pentru dorinţa de reeducare în scopul revenirii în societate şi lîngă familie sînt memoriile adresate Procurorului General, redactate, după cum bine va înţelege cititorul, de către o făptură aflată la capătul puterilor, care ajunge să afirme următoarele: „Concepţia comunistă a autocriticii şi a reabilitării [...] mi-a mers la inimă” (Golopenţia, 2001, p. 218). Se consideră un „demascat” şi „mort printre vii”, dar vrea să se reîntoarcă la viaţă; refuză atît colaboraţionismul notoriu (deşi acesta nu apare verbalizat), cît şi posibilitatea de erou-martir. Patetismul acestor memorii denotă tulburarea psihologică în care se afla

Anton Golopenţia: pe de o parte, trebuia să ceară clemenţă (în termenii propuşi de anchetatori) şi să-şi facă autocritica cu patos revoluţionar, pe de altă parte, voia să rămînă decent, neangrenat complet în mecanismul distrugător al reeducării. Balanţa era greu de păstrat: „Nu am fost adversar politic al regimului, ci un intelectual, care n-a izbutit să găsească drumul spre a fi la rînd cu lumea” (Golopenţia, 2001, p. 223); „Eu nu mai sînt periculos pentru Republică. Şi mai pot fi folositor, dacă mi se îngăduie. […] Nu mă lipsiţi de putinţa întoarcerii între oameni, arătîndu-mă altminteri decît sînt: om care a rătăcit, negăsind drumul” (Golopenţia, 2001, p. 224). Regretă că nu a fost arestat şi anchetat preventiv de Securitate, înainte de a deveni „duşman al poporului”. Masochismul său nu este mimat, ci derivat dintr-o rîvnă frenetică de schimbare, fiind catalizat mai ales de disperare. Procurorului General îi cere ritualic să facă să-i parvină cărţi canonice de ideologie. Împînzirea, din cînd în cînd, a declaraţiilor sale cu o limbă de lemn specifică indică fie imixtiunea anchetatorilor sau sugestiile lor stilistice faţă de anchetat, fie o formă de *captatio benevolentiae* pe care victima încerca să o realizeze, scriind nu în limba sa de intelectual rasat, ci în aceea a membrilor aparatului de represiune. Către aceştia se şi întoarce atunci cînd intră în panică, izolat fiind, destrămat şi considerîndu-se părăsit de reeducatorii săi. Singurătatea celulei îl demolează, deşi toată viaţa a fost un solitar. Are „nervii tociţi”, drept care tînjeşte să se reintegreze cu orice preţ, promiţînd loialitate şi gratitudine faţă de regimul comunist. În anchetatori proiectează, în mod fatal, nişte prieteni şi călăuzitori care i-au mediat şi asistat „moartea” şi „învierea” de învăţăcel.

Ancheta sa demonstrează cu prisosinţă felul în care aparatul de represiune urmărea măcinarea psihologică a victimelor şi transformarea acestora în nişte cobai manipulabili ai regimului. Anton Golopenţia a murit cu trei ani înainte de execuţia lui Pătrăşcanu: şi a murit tocmai fiindcă, în ciuda dorinţei sale de reeducare ideologică, el nu ar fi fost, probabil, un reeducat real (deşi a dovedit un patos autocritic constant în declaraţii, forțat de împreujurări), ci doar unul formal.

Centenarul naşterii celebrului profesor de psihologie Nicolae Mărgineanu (dintre lucrările sale de anvergură, amintesc acum şi aici doar *Psihologia persoanei*, *Condiţia umană*, *Psihologia adâncurilor sau înălţimilor*) s-a petrecut în 2005, dar el nu a fost aniversat în nici un fel. Poate însă că sărbătorirea adevărată a profesorului Mărgineanu este realizată atipic, dar spectaculos de volumul *Nicolae Mărgineanu. Un psiholog în temniţele comuniste. Documente preluate din arhiva CNSAS*, ediţie îngrijită de Cristina Anisescu (consilier superior al Direcţiei Cercetare din cadrul CNSAS), prefaţă de Adrian Neculau, Iaşi, Editura Polirom, 2006. Volumul masiv (de aproape 500 de pagini) cuprinde nu doar documente revelatorii din perioada antonesciană şi mai ales din cea comunistă, ci şi o monografie sintetizată a întregii familii Mărgineanu, cu toţi cei persecutaţi ori chiar ucişi de Securitate (a se vedea, de pildă, cazul lui Petre Mărgineanu, fratele profesorului). Trăitor timp de 16 ani de detenţie în comunism, Nicolae Mărgineanu a depus mărturie despre Gulagul românesc în *Amfiteatre şi*

închisori (carte de sertar, publicată postum în 1991, Cluj, Editura Dacia, reluată în Nicolae Mărgineanu, *Mărturii asupra unui veac zbuciumat*, prefaţă de Mircea Miclea, ediţie îngrijită de Daniela Ţăranu-Mărgineanu, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 2002). Cunoscând direct tortura şi umilinţele practicate în temniţele comuniste, psihologul Nicolae Mărgineanu (anchetat dur şi maltratat pentru a fi fost, în ficţiunea croită de Securitate, „agent al serviciului american de spionaj", întrucât fusese bursier al Fundaţiei Rockefeller, şi condamnat în aşa-numitul lot al Marii Finanţe) a dat probabil cea mai fină analiză tehnică de această natură asupra bestialităţii din detenţie, dar şi asupra strategiilor de rezistenţă manifestate de către victime. Deşi mărturia sa este una despre infern, acesta a putut fi depăşit prin variate şi nuanţate soluţii de supravieţuire morală şi intelectuală. De aici prestanţa şi exemplaritatea testimoniului prilejuit de autor.

Procesul Marii Finanţe (dintre cei judecaţi au făcut parte, alături de profesorul Mărgineanu, următorii: Alexandru Popp, Max Auschnitt, Ioan Bujoiu, George Bontilă, Alexandru Balş, Horia Măcellariu, George Manu, Nicolae Petraşcu, Eugen Teodorescu, Dimitrie Gheorghiu, Nistor Chioreanu) a avut parte de o mediatizare specială în care retorica presei comuniste, axată pe înfierare, miza pe tehnica bestializării adversarilor politici înfăţişaţi ca „şerpi", „ploşniţe", „hiene", ori pe aceea a infracţionalităţii confecţionate: sabotori, trădători, jefuitori, complotişti, spioni, bandiţi; dar s-a mizat şi pe registrul subuman, cei incriminaţi fiind catalogaţi lachei şi slugoi (ai imperialismului), epave, pleavă, putregai. Această mediatizare a fost îngroşată ritualic de telegramele aşa-zisilor oameni ai muncii şi de moţiunile prin care aceştia manifestau un sadism lingvistic legat de pedepsirea presupuşilor vinovaţi. Iată o mostră incredibilă şi terifiantă, înfierarea defulatorie cu pricina aparţinând muncitorilor şi tehnicienilor de la mina Teliuc, care, la 3 noiembrie 1948 clamau de la Tribunalul Militar ca arestaţii şi judecaţii din lotul Marii Finanţe să fie schingiuiţi până la moarte. Unul din semnatari (Nandra Andron pe numele său) cere ca judecaţii să fie traşi pe roată. Un altul, Vitez Samoilă, cere să li se scoată ochii şi să li se smulgă unghiile. Un al treilea, Ilca Petru, reclamă şi el schingiuirea până la moarte. Iar un al patrulea, Macra Iosif, cere imperios spânzurarea celor judecaţi (această moţiune poate fi consultată în ACNSAS, fond Penal, dosar 335, vol. 5, f. 60). Ce este de notat? Că linşarea mediatică propagată de ziarele comuniste era pigmentată strategic cu aceste telegrame ale presupuşilor oameni ai muncii (fie ei reali ori confecţionaţi de Securitate) şi că procedeul viza mai întâi uciderea în efigie a celor arestaţi, apoi umilirea şi maltratarea lor *de facto* în timpul anchetei, dar şi după, în detenţie. Imaginarul celor care emiteau respectivele telegrame şi moţiuni era cât se poate de limpede unul bolnav. Moartea pur şi simplu a „duşmanilor poporului" nu era satisfăcătoare: trebuia înainte de toate ca aceştia să fie umiliţi, înfricaţi şi distruşi psihic. Nu ştiu dacă Nandra Andron, Vitez Samoilă, Ilca Petru ori Macra Iosif mai trăiesc (probabil că nu), dar în cazul în care au chiar fost persoane reale, în carne şi oase, ei au servit din plin patologia Securităţii al cărei principal scop era linşarea ritualică a victimelor sale.

Cartea-document îngrijită de Cristina Anisescu este foarte bogată în transcrierea de note informative, rapoarte, interogatorii, declaraţii, procese verbale, extrase, mandate, radiograme, fiind înrudită cât se poate de vizibil şi asumat cu *Ultima carte. Text integral al declaraţiilor la anchetă ale lui Anton Golopenţia aflate în Arhivele S.R.I.* (introducere şi anexă de Sanda Golopenţia, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2001). De altfel, Daniela Ţăranu-Mărgineanu, fiica profesorului, a secondat-o constant cu sfaturi şi detalii biografice pe îngrijitoarea ediţiei la selectarea şi comentarea documentelor din arhiva CNSAS.

Foarte minuţios reiese din această carte şi felul în care lucra Securitatea pentru a-şi supraveghea victimele, după tehnica păianjenului învăluitor. Atât înainte de arestare, cât şi după eliberarea din închisoare, profesorul Mărgineanu este filat cu ceremonial, cu miză clară, supraveghetorii (securişti şi informatori) având misiuni exacte şi … termene de materializare (ca în fabrici şi uzine). De pildă, în 1965, planul de muncă al Securităţii (da, exact astfel se numea procesul de monitorizare securistică!), concretizat asupra psihologului proaspăt ieşit din Gulag, suna cam aşa: 1. dirijarea agentului X de a-l determina pe profesorul Mărgineanu să obţină cărţi de specialitate, însă doar cu aprobarea Academiei (termen: 30. IX. 1965); 2. agenţii Y şi Z să îl influenţeze „să-şi dea seama de valoarea contribuţiei lui la obţinerea unor realizări pentru ţara noastră”, să i se stimuleze sentimentul patriotic pentru a putea fi atras cândva să colaboreze cu organele statului comunist, datorită fostelor sale relaţii cu Statele Unite ale Americii (termen: 30. XII. 1965); 3. activarea unor surse deja existente ori infiltrarea altora noi din apropierea profesională a lui N. Mărgineanu, astfel încât acesta să fie filat constant şi în detaliu (termen: 5. X. 1965); 4. filarea fiului profesorului Mărgineanu (actualul regizor N. Mărgineanu), pentru a fi cuantificate comportarea şi concepţia politică a acestuia (termen: 30. X. 1965); 5. filarea soţiei profesorului (Eufrosina Arvanitis) printr-o agentă stabilă (termen: 1. XII. 1965) – ş.a.m.d.

Cartea-document axată pe arhiva CNSAS privitoare la profesorul Nicolae Mărgineanu este remarcabilă şi dă seama pe îndelete de mecanismele fizice şi psihice ale aparatului de represiune din România comunistă, aşa cum funcţionau acestea: ca terorism intern, planificat de stat.

Post-scriptum

În 1998, după 8 ani de memorii ale familiei cerând reabilitarea profesorului Mărgineanu, Curtea Supremă de Justiţie, prin recurs în anulare, a casat sentinţa 1894 din 2 noiembrie 1948 a Tribunalului Militar Bucureşti, achitându-l pe Nicolae Mărgineanu şi pe restul inculpaţilor din lotul Marii Finanţe, pentru toate infracţiunile ce li s-au reţinut în sarcină.

Imagine: Wikimedia Commons